

Підсекція кафедри
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Науковий керівник підсекції –
доктор біологічних наук, професор **Л. Д. КИЗИМЕНКО**

ТЕЗИ ВИСТУПІВ

О. Бінас

Науковий керівник - к.психол.н., доц. З. О. Романець

**ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ
У КРИМІНАЛІСТИЦІ**

У структуру кримінальної психології входять: психологія особистості злочинця; психологія злочинної групи та її лідера; психологія жертви злочину (віктимологія).

Беззаперечним є той факт, що центральне місце у кримінальній психології займає психологія особистості злочинця. Поняття «особистість злочинця» є багатограним. Виділяють три основних напрямки дослідження особистості злочинця: біологічне, соціально-демографічне й морально-психологічне.

А. Біологічне дослідження особистості злочинця. У кримінології, правовій психології, юриспруденції в цілому ставлення до біологічних причин злочинності є неоднозначним. Як відомо, злочинцями не народжуються, а стають, отже, у формуванні особистісних особливостей злочинця провідне місце приділяється соціальним, життєвим факторам, вихованню, навчанню, впливу середовища. Однак заперечувати роль біологічних властивостей у формуванні соціальних якостей особистості було б помилкою.

Вікові і статеві особливості особистості злочинця також відіграють свою роль у його поведінці та особливостях протиправної поведінки. Психічні особливості (тип нервової системи, властивості пам'яті, мислення, уяви й ін.) не менш істотно впливають на формування особистості та її взаємодію з навколишнім середовищем.

Б. Соціально-демографічна характеристика особистості злочинця складається з наступних елементів: статі, віку, рівня освіти, сімейного становища, відношення до праці, місця проживання тощо.

До неї тісно примикає характеристика кримінально-правова: спрямованість злочинного зазіхання, стабільність антигромадської поведінки, ступінь організованості злочинців, здійснення злочинів рецидивістів неповнолітніми. У зв'язку з тим, що соціально-демографічні ознаки показують особистість лише із зовнішньої сторони, особливу увагу фахівці радять приділити морально-психологічним властивостям особистості.

В. Морально-психологічна характеристика містить у собі соціально обумовлені риси, що визначаються як індивідуальними особливостями психічних процесів, властивостей і станів, так і перевіреним досвідом. Особливе значення мають морально-політичні, світоглядні й моральні якості людини: погляди, переконання, оцінки, ціннісні орієнтації тощо.

До морально-психологічних особливостей відносяться інтелектуальні (рівень розумового розвитку, обсяг знань, широта й вузькість поглядів і ін.), емоційні (сила, урівноваженість і рухливість нервових процесів, наприклад, темперамент), вольові (уміння людини свідомо регулювати свою діяльність).

Судово-психологічна класифікація особистості містить у собі наступні типи правопорушників: асоціальний (менш злісний); антисоціальний (злісний); тип особистості злочинця, що характеризується дефектами психічної саморегуляції (випадковий).

Постулювання факту, що злочинність обумовлена, насамперед, соціально, зовсім не означає, що ігноруються індивідуальні властивості особистості при вивченні злочинної поведінки.

Так, у своєму дослідженні Г. А. Аванесов виділяє наступні біологічні передумови, що відіграють негативну роль у поведінці людини:

- патологія біологічних потреб, що часто стає причиною сексуальних відхилень і статевих злочинів;
- нервово-психічні захворювання (неврастенія, психопатія, різні пограничні стани), що підвищують збудливість нервової системи й обумовлюють неадекватну реакцію та ускладнюють соціальний контроль за діями;
- спадкові захворювання, особливо обтяжені алкоголізмом, якими страждають 40% розумово відсталих дітей;

Один з істотних компонентів причинного комплексу злочинності - це незадоволеність запитів людей у сфері споживання, розрив між потребами в матеріально-товарних цінностях або послугах і можливостями їхньої реалізації.

Причини злочинності, безумовно, є однією з найгостріших проблем на стику таких наук як кримінологія, кримінальне право, криміналістика, психологія й інших наук. В умовах загострення соціально-економічних і політичних процесів у країні, зростання числа зареєстрованих злочинів, занепаду моральних цінностей, нівелювання морально-етичних норм вивчення причин злочинності стає більш ніж актуальним. У цілому сукупність цих умов націлюють науку й наявну кримінально-правову практику на широке й всебічне дослідження причин злочинності

Успішна соціалізація в процесі розвитку й становлення особистості визначається наявністю досить міцних соціальних гальм і внутрішнього контролю.

Н. Борисенко

Науковий керівник - к.психол.н., доц. З. О. Романець

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ГІПНОЗУ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Гіпноз або **Навіювання** (грец. - *сон*) - тимчасовий стан свідомості, що характеризується звуженням її обсягу і різким фокусуванням на утриманні навіювання, що пов'язано зі зміною функції індивідуального контролю і самосвідомості. Вперше гіпноз був введений в XIX ст. доктором Джемсом Бредом.

Якщо в класичній медицині крайнім засобом є хірургія, то в психологічній діяльності таким засобом може вважатися гіпноз. Його пряма властивість - проникнення в людську психіку, свідомість, підсвідомість, та зміни у них. Звісно, зміни можуть бути як і в хорошу сторону, так і в погану. Проте використання гіпнозу в маніпуляторних та негативних цілях, без відомості людини є забороненими законом.

Довгий час гіпноз не визнавався медициною, хоча був відомий з древніх віків, ще єгипетські жреці використовували його для лікування хворих, та в середньовіччя гіпноз був прив'язаний до чорної магії, його використання було суворо заборонено, а самих гіпнотизерів переслідували і карали і лише в XX ст. він був визнаний як окрема наука. За допомогою гіпнозу на даний час лікують стан депресії, психічні та психосоматичні захворювання, неврози, фобії, ожиріння, різні залежності та деякі фізичні хвороби, тощо.

Класифікація видів гіпнозу. Видами гіпнозу є наступні:

а) класичний гіпноз, б) гіпноз Еріксона, в) регресивний гіпноз, г) самогіпноз, д) НЛП. А тепер детальніше.

А). Класичний (директивний) гіпноз - базується на зміні стану свідомості (ні сон ні активність, швидше дуже глибокий транс) в якому гіпнотерапевт має явно домінуючу роль і дає прямі (директивні) установки та навіювання, а клієнт повністю від нього залежить.

Б). Гіпноз Еріксона - розроблений Мілтоном Еріксоном. Його відмінність від класичного полягає в тому, що гіпнотерапевт не має домінуючої ролі над клієнтом, не дає прямих наказів-установок, а сам сеанс виглядає швидше як дружня бесіда. І для клієнта часто залишається непомітним те що йому щось навіюють.

Методи введення в гіпноз Еріксона: - метод трюїзмів, метод інтелектуального заплутування а також методи в яких ведеться нейтральна дружня бесіда в ході якої з контексту випливають установки які клієнт сприймає природно.

В). Регресивний гіпноз - це метод, за допомогою якого людина, занурена в глибокий гіпнотичний транс, здатна зазирнути в далеке минуле і розповісти про нього. За допомогою регресивної терапії сьогодні виліковуються багато застарілих психічних і навіть фізичних травм з минулого.

Г). Самогіпноз – це гіпноз, який відбувається без участі іншої людини (гіпнотерапевт, гіпнотизера). Самогіпноз - результат особистої практики, мета якої - увійти в стан аутогенного занурення. Самогіпноз дозволяє програмувати власний мозок, або інакше кажучи, саморегулювати початково мимовільні вегетативні і соматичні функції нашого організму. Візуалізуючи, тобто візуально розмірковуючи в особливому стані свідомості, людина отримує можливість керувати перебігом фізіологічних процесів, впливати на психічні і соматичні функції свого організму.

Д). НЛП – нейро-лінгвістичне програмування - це наука і мистецтво про досконалість. Головне завдання НЛП – це розкриття людського потенціалу і вихід за межі можливого. Засновниками НЛП вважають Р. Бендлера та його учня Д. Грюндера. НЛП застосовується для лікування фобій, соматичних захворювань подолання неприємних звичок, таких як алкоголізм, паління. Застосування НЛП дозволяє підвищити рівень продуктивності в різних інтеракціях - між подружжям, в організації, т. ін. НЛП широко використовується як окрема НЛП терапія, хоча своїми витокami йде від еріксоніанського гіпнозу, а також у психотерапії, за своїми принципами, є досить схожою до гіпнозу М. Еріксона.

Отже, можна провести певного роду паралель еволюції гіпнотерапії та гіпнотичних наук від давніх часів до сьогодення.